כא: חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

דקיטרא במיא אהדוקי מיהדק. ומנגיב דמתניתין הוי משום מלילה כדפירש רש"י והא דלא עביד לריכומא ממנגיב משום דקיים ליה (ד) דלא ידעינן מאידך ויש מפרשים דמנגיב טעמא אחרינא איכא משום שהמים חחרים ומטמאין ליה ולא סלקא להו השקה משום מעלה דקדש וקשה למורי דאם כן לרבא הוי שניס עשר ולרבי אילא אחד עשר וי"ל דרביי בקדש לא חשיב ליה או ליריף דאוריתא: **אחרונות** לקדש **ולא** לחולין בו'. תימה להר"ר אלחנן דמוכח רב מרי לעיל באידך פירקא (דף יט:) ש"מ חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו מדלא קתני להו גבי מעלות כלומר בגבי אוכלי תרומה מדרס לחולין שנעשו על טהרת הקדש בגבי חולין (ה) מדרס לקדש ומאי הוכמא היא דילמא לאו בקדש דמו בעלמא ולענין מעלה זו הוי כקדש שכן מתניתין סבירא גבי ה' ראשונות בקדש דמו ואפ"ה לא חשיב לה גבי מעלות ושמא דלא קאמר הש"ס רק לענין הך מעלה לחוד: **בתרייתא** דלית בהו דררא דטומאה דאוריתא לקדש גזור ולא לחולין שנעשו על טהרת הקדש. וקשה לר"י דאמרינן בפ"ק דנדה (דף י.) מעת לעת שבנהר לקדש אבל לא לתרומה אי הכי לתנויי גבי מעלות כי קתני מילתא דאית ליה דררא כו' דלית ליה דררא דטומאה דאוריתא לא קתני ומאי קא משני ליה הא גבי בתרייתא תשיב הכא דדרא דטומאה דרבנן והכא דהתם דדרא דטומאה דרבנן (ו) ותו קשה מאי שנא הני בתרייתא דהכא דלא הוו לחולין שנעשו על טהרת הקדש והתם מסקינן דמעת לעת אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש וריב"א היה מפרש דהתם לא מקשה וליתנייה גבי מעלות רק מקמייתא דגבי בתרייתא לא דמו דהתם אף לחולין שנעשו על טהרת הקדש והכא דוקא לקדש ולא יתכן להר"י דאכתי לא קיס ליה בהא כי פריך ליה עד דלמסקנא ועוד כי משני דלא דמי לקמייתא משום דלית דררא דטומאה אכתי תקשי ליה מ"ש דהתם לחולין שנעשו עט"ה והכא דוקא לקדש להכי נראה להר"י לפרש ויתנייה גבי מעלות או קמייתא או בתרייתא ומשני דליכא דדרא דטומאה כלל אפילו דרבנן ולא דמי אף לבתרייתא דהא כי מטמינן לה מעת לעת קיס לן דטהורה היתה ואל תתמה היכי מסקינן התם אף לחולין כיון דליכא דדרא דטומאה כלל לפי שרגילות הוא קלת שנעקר הדם לפני רחייתה לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו עט"ה ומכל מקום לית להו דדרא דטומאה התם כיון דבשעה דעסקה בטהרות אז אין שם שפק טומאה ואין לה להיות מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן:

בתרייתא דלית להו דדרא דטומאה דאוריתא. תימה להר"י הרי רביעי בקדש דקתני ושלישי בתרומה דהוו לאוריתא כדאיתא בסוטה פרק כסה (דף כט.) ולקמן (ז) אפרש בע"ה ודלא כפי' רש"י שפירש דהוי דרבנן רביעי בקדש ועוד קשה למורי דרב נחמן אמר רבה בר אבוה דקתני גבי י"ח מעלות לקמייתא כו' אחרונות לקדש דווקא אם כן סבירא ליה כל אלו דבתרייתא לית להו דדרא דטומאה דאוריתא ואילו לקמן (דף כד.) שמעינן ליה לריוף סל הוי לאוריתא דמשני ליה למימרא דרבי חנין כגון שנגרו על גבי (ז) קטבליא לאוריתא יש לו חוך מלרף אלמא הוי לאוריתא בכלי שיש לו חוך ותירץ הר"י דיון דלא שייך לחולין לא חשיב ליה דדרא דטומאה והיינו שייכות דטומאה:

בעוביה ובחללה. פירש"י שתי אצבעות חוחרות למקומן והקשה ר"ת דתנן (ח) ומייתי לה פרק שני דגיטין (דף טו. ופס) ובפרק בתרא דעלוק (דף עב.) הגלוק והקטפרס ומשקה טופח אינן חיבור הא טופח על מנת להטפיח חיבור ואומר ר"ת דבמים סגי בטופח על מנת להטפיח אבל בנקב בעינן ב' אצבעות אך קשה להר"י דתנן בפרק ממשי דפרה [מ"מ] שתי שקתות שבאהל (ח) קדש אחת מהם מים שבעיה אינן מקודשות אם היו נקובות זה בתוך זה כשפופרת עוד לו שהיו מים לפיו על גביו אפי' בקליפת השום קדש אחת מהן מים שבעיה מקודשות משמע מדקתני סיפא לו שהיו מים לפיו על גביו משמע דבכותל בעינן שפופרת הנוד אפי' ממיים דדוקא בסיפא סגי בקליפת השום ותו תנן במסכת מקוואות (פ"ו מ"ט) כותל שבין שתי מקוואות שנפלה לשתי מלערף לערב אין מלערף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד ר"י אומר חילוף הדברים נפרלו זה לתוך זה על רוחב בקליפת השום ועל רוחב כשפופרת [הנוד] כלומר שתי אצבעות חוחרות למקומן וכיון דבעינן תני הנקב מלא מים איכא טפי מטופח על מנת להטפיח ועוד אי מיתניא ההיא דעלוק וקטפרס לענין מקוואות מאי האי דקאמר בגיטין (ט) ולענין מקוואות ור"י הוא מכלל דמעיקרא לא מיתוקמא לענין מקוואות ונראה לר"י דלענין השקה מיתניא דומיא דרישא [מקלן] שהוא מלא משקין טמאין כיון שהשיקו למקוה טהורה דברי ר' יהושע וחכ"א עד שיטביל את כולה הגלוק והקטפרס כו' וכפוף פרק שמיני דטהרות מיתני' אבל לענין מקוואות מועיל כדאיתא לעיל (דף יט.) גבי אלם גממיות דטובלין בתחתונה וכי מוקמינן בגיטין [דילמא] לענין מקוואות ור"י היא דאמר גוד אחית לא מצי לאוקמי כרבנן דלית להו טופח על מנת להטפיח אפי' בגוד אחית וכ"ש בקרקע שהי בקרקע דלעולם לית להו חיבור עד שיהא בקליפת השום כרוחב שפופרת והכי משמע ליישנא דידהו דלעולם לא הוי חיבור ועוד דאיכא למימר לר"י נמי לית ליה רק היכא דשייך גוד אחית אבל בקרקע שהי לא אמרינן ועיל (דף יט: בד"ה בתחתונה) פירשתי דנקט ובאמצעים חרבעים לרוחבה דר"י דאמ"ג איכא מ' סאה באמצעית אין טובלין בעליונה אי נמי רוחבה דאמכמים דאפי' הכי קתני (י) סיפא בחוספתא ור"מ אין מטבילין אלא באמצעית אך תימה להר"ר אלחנן דסברא הפוכה דגבי השקה חזינן דקטפרס אינו חיבור בהיא דגלוק וקטפרס ולענין מקוואות מהני כדאיתא לעיל גבי אלם גממיות (שם) דטובלין בתחתונה דהוי חבור ואלו טופח על מנת להטפיח מהני לענין השקה ולענין מקוואות בעינן מים לפיו על גביו ותירץ הר"י דטומאה וטהרה והשקה הלכתא גמירי לה ולא בסברא תליא מילתא ועוד קשיא לו דגבי טופח על מנת להטפיח הוי חיבור ומקוואות בעינן מים לפיו וכי קאמרינן דילמא לענין מקוואות קאמר רואה לומר דלגבי השקה לא הוי חיבור ויש לומר דהוא הדין להשקה במקום דאיכא למימר גוד אחית הוי חיבור לרבי יהודה והא דנקט מקוואות משום דאיירי ביה נקטיה ומיהו יש לחלק מעיקרא ולישב כל המשניות דבקרקע שהי היכא דליכא כותל כלל סגי בטופח על מנת להטפיח והיכא דאיכא נקב בכותל בעינן כרוחב שפופרת הגוד ועל גבי כותל סגי בקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הגוד: [ועי' תוס' יבמות טו. ד"ה עיריב]:

מגלי

(ח) דקיטרא במיא אהדוקי מיהדק אבל רישא דמיא אקפויי מקפו ליה למנא לא הויא חציצה צריכא רבי אילא לטעמיה דאמר רבי אילא א"ר חנינא בר פפא עשר מעלות שנו כאן חמש ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקדש מ"ט חמש קמייתא דאית להו דדרא דטומאה מדאורייתא גזרו בהו רבנן בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש בתרייתא דלית להו דדרא דטומאה (ח) מדאורייתא גזרו בהו רבנן לקדש לחולין שנעשו על טהרת הקדש לא גזרו בהו רבנן רבא אמר מדסיפא הוי משום חציצה רישא לאו משום חציצה ורישא היינו טעמא א גזירה שלא יטביל מחטין וצינורות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד (ב) בדתנן (ג) ב עירוב מקוואות כשפופרת הנוד בעוביה וכחללה

אהדוקי מיהדק. וקרוב הוא להיות מולך: **אקפויי מקפי ליה למנא.** מניחות ומגביהות אותו: **רבי אילא.** לאוקי (ג) לטעמא דרישא משום מלילה: **לטעמיה.** דאמר עשר מעלות שנו כאן אלו שבין מרומה לקודש ואמן י"ל תנן ביה אלא הני מתני דאד טעמא חשיב להו כאחד: **כין לחולין שנעשו על טהרת הקדש.** אף הן נתעלו יותר מן התרומה במעלות הללו: **דדרא דטומאה דאורייתא.** חשש טומאה לאוריתא. כלי בתוך כלי אי איכא מלילה טומאה לאוריתא היא. לאוריים ותוך אף על גב דבכלי שנטמאו אחוריו במשקין דטומאה דרבנן היא עסקינן מיהו הא דאמור רבנן משקין מטמאין כלי משום גזרה דמשקה זב וחבר הוא כגון רוקו ומימי רגליו והני מטמאין כלי מדאוריתא וכטומאה לאוריתא אין חילוק בכלי שטף בין אחוריים לתוכו שבכל מקום שטומאה נוגעת בו נטמא כולו. ונשא את המדרס נמי חשש טומאה לאוריתא היא כדמפרש בגמרא (ד) מעבה היה שנפלה לנועת הסנדל לאויר חבית. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש שמא ישבה עליהן אשתו נדה (ה) חשש טומאה לאוריתא היא. כלים הנגמרים כו' משום ליטרא דעם הארץ (ו) שמא זב הוא: **כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד.** והיא לאו מלילה היא שאין המים הנכנסין לתוכו חיבור למי המקוה ולא נטלו המחטין אלא במיעוט מים שבכלי ותנן כו' דלאו חיבור הוא: **עירוב מקוואות.** מקוה חסר בלד מקוה אלם והליעול ביניהן המחברן: **אם יש ברוחבו כשפופרת הנוד.** כקנה שנותנין בפי הנוד של עור (ג): וכחללה

(ח) נמי' חוספתא חולין לה. ד"ה אין לך), (כ) מקוואות פ"ו מ"ו יבמות טו., (ג) [ע"ש], (ד) [לקמן כב:], (ה) [חולין לה:], (ו) [לקמן כג.], (ז) [כג: ד"ה והא ודף כה. ד"ה מגלן], (ח) טהרות פ"ח מ"ט,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מטום דקיטרא אהדוקי כל"ל ותיבת במיא נמחק: (ב) שם כשפופרת הנוד ותנן עיריוב: (ג) רש"י ד"ה עירוב וסי' המתחבר הס"ד ואח"כ מה"ד אם יש וכו' של עור כחללה ועוביה והד"ל: (ד) תיס' ד"ה דקיטרא וכו' דקים ליה דחדא ידעינן מאידך: (ה) ד"ה אחרונות וכו' הקדש בגבי אוכלי חולין שנעשו עטה"ק מדרס לקדש ומאי הוכמה: (ו) ד"ה בתרייתא וכו' דדבנן היא ומו קשה וכו' דלית ליה דדרא דטומאה: (ז) ד"ה בתרייתא וכו' על גבי קרטבלא לאוריתא: (ח) ד"ה כעוביה וכו' שתי שקתות שבאהל אחת קדש אחת מהם המים שבעיה אינן מקודשין ראם היו וכו' המים לפיו וכו' וקדש אחת מהן המים שבשניהם מקודשים מדקתני סיפא לו שהיו המים כל"ל ותיבת משמע נמחק: (ט) באא"ד וכיון דבעינן רוחב הנקב מלא מים וכו' דקאמר בגיטין במסקנא דילמא לענין מקוואות: (י) באא"ד אתני בסיפא בחוספתא וכו' דסברא הפיכה היא דבני:

מוסף רש"י

עירוב מקוואות. מקוה חסר בגלד מקוה אלם ומתערבים המים דרך חריץ ונקב וישוב הנקב לגרף המקוואות ולהכשיר החסר, כשפופרת הנוד. קנה שמתנים בפי הנוד שיהא שיעור חלל המרין כעובי וכחללה של שפופרת, דהייט כשתי אצבעות חוחרות למקומן. מתהפכות בחלל הנקב כרוח (יבמות סז:).

מסורת הש"ס

(א) עי' חוספתא חולין לה. ד"ה אין לך), (ב) מקוואות פ"ו מ"ו יבמות טו., (ג) [ע"ש], (ד) [לקמן כב:], (ה) [חולין לה:], (ו) [לקמן כג.], (ז) [כג: ד"ה והא ודף כה. ד"ה מגלן], (ח) טהרות פ"ח מ"ט,

רבינו חננאל

ובהא ור' אילא שפירש זה הפירוש (א) לטעי ששם שתיהם לחציצה ומחשב להו חדא לפיכך תני עשר מעלות. ורבא דמוקים לה סיפא משום חציצה דרישא נזרה גזרו שלא להטביל כלים בתוך כלים דחיישינן שמא יטבול מחטין וצינורות בכלי שאין בו נקב מרווח כשפופרת הנוד תני אחת עשרה מעלות. כי כל כלי שאין בו נקב מרווח כשפופרת הנוד שיעור שתי אצבעות שוחקות אין מטבילין בהן כלים אחרים כדתנן במקואות פרק ו' השידה והתיבה שכים אין מטבילין בהם אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הנוד. וכשפופרת הנוד תנן בעוביה ובחללה כב' אצבעות חוחרות למקומן עכשיו חיישינן משום הוראה שמטבילין כלים בתוך כלים לקדש שבפיו נקב מרווח כב' אצבעות שוחקות. ואמרינן מפני שהן כלים גדולין כגון סכינין וכיוצא בהן אבל מחטין וצינורות של קדש שהן רקין לא בעי נקב כולי האי ואתי לאטבולי בנקב פחות מב' אצבעות לפיכך גזרו שלא להטביל כלים בתוך כלים לקדש כלל ווה חשבון המעלות מטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש זו אחת אחוריים ותוך ובית הצביעה לתרומה אבל לא לקדש הרי שתים הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקדש הרי שלש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש הרי ד'. מתיר ומטביל ומנגב (ג) ואחר הנגמרים בטהרה צריכה טבילה לקדש אבל לא לתרומה הרי ו' לדברי רבא ולדברי ר' אילא דתני להו לתרוויהו משום חציצה הוזיין להו לתרוויהו חדא לפיכך תני להו חמש ואמר דאלו נוהגין בין בקדש בין בחולין שנעשו על טהרת הקדש: כיון דאית להון דדרא דטומאה. פי' עיקר טומאה שהנה ודאי יש בהן טומאה ובאין לעולות ממנה וגזרו בהו רבנן אפילו בחולין שנעשו על טהרת הקדש אבל חמש האחרונות שעדיין לא חלה טומאה עליהו לא גזרו בהו. לפיכך אמרנו שנשארו חמש מעלות אחרות שנוהגין בקדש ואין נוהגין בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואלו הן הבלי מצרף מה שבחוכו לקדש אבל לא לתרומה. הרביעי בקדש פסול. והשלישי בתרומה היר מטמא את חברתה לקדש אבל לא לתרומה. אוכלין אוכלין נגובים בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקדש אונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה נמצאו מעלות הללו לר' אילא דמשרי להו

(א) נראה דל"ל לטעמיה דאתר דעשר מעלות שנו כאן ששם שתיהן וכו'. ב) נ"ל ואחר זה כלים הנגמרים כו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com